

HÁLÓZATOSODJUNK! KORAI ISKOLAE LHAGYÁS ELLENI KÜZDELEM ÉS A KOMPLEX ALAPPROGRAM

– Kolozsvári Krisztina – Fejes Judit –

A korai iskolaelhagyás az általános iskolában elkezdődő komplex folyamat, amelynek leküzdése komoly kihívást jelent. A végzettség nélküli iskolaelhagyás több szempontból is komoly probléma: negatívan befolyásolja a munkaerőpiaci elhelyezkedést, a megszerezhető jövedelem mértékét és az egyén társadalomba történő beilleszkedését, egész életpályáját is. Tekintettel arra, hogy az alacsony iskolai végzettség az a társadalomra és a gazdaságra is erős hatást gyakorol, a 2000-es évek óta az Európai Unió tagállamainak is kiemelt célja a korai iskolaelhagyás csökkentése (Degroote et al., 2019; Nouwen & Clycq, 2019). A cél elérésének érdekében a tagállamok eltérő stratégiákat és programokat alkalmaznak, ilyen például az alacsonyabb létszámú osztályok vagy személyre szabott tanulási környezetek kialakítása, a tankötelezettség korhatárának növelése.

Magyarországon a végzettség nélküli iskolaelhagyás mérséklését célzó prevenciók beavatkozásai egyike az általános iskolákban bevezetett Komplex Alapprogram¹ (továbbiakban KAP), mely a pedagógusok módszertani továbbképzésén, adaptív pedagógiai kultúra kialakításán és szakmai támogatórendszer működtetésén keresztül igyekszik elérni a célját, és növelni a tanulók motivációját. A Komplex Alapprogram főbb jellemzői (Révész et al., 2018):

- rendszerbe szervezi a differenciált fejlesztést támogató pedagógiai módszereket;
- az intézmények pedagógiai kultúrájába illeszti a képességek szerinti heterogén tanulócsoporthoz tartozó tanulókat együttműködő tanulást eredményező módszereket;
- a tanulásszervezés gyakorlatába integrálja azt a pedagógiai módszert, amely figyelembe veszi a tanulók közösségi státuszát;
- a tanulókat kedvező iskolatapasztalathoz juttatja, így növeli a tanulási motivációt, amely hozzájárul a diákok megtartásához;
- a pedagógiai gyakorlat fókuszába helyezi a tanulók alapvető készségeinek fejlesztését, amelyhez célzott rész- és alprogramokat kínál.

A Komplex Alapprogram megvalósítását, és ezáltal a korai iskolaelhagyás prevencióját, az intézmények szoros együttműködéséből létrejött kapcsolatrendszer, a KAPOCS-iskolahálózat biztosítja. Erre való tekintettel cikkünkben a hálózatosodás főbb aspektusait mutatjuk be a 2018/19-es tanév második felében, illetve a 2019/20-as tanév időszakában végzett intézményvezetői interjúk alapján. Többek között bemutatjuk, milyen előnyöket tulajdonítanak az intézményvezetők a hálózatba lépésnek, milyen tényezők gátolják/gátolhatják a hálózathoz csatlakozást, milyen elvárások és várokozások körvonalazódnak a belépést követően, és legfőképp, hogy milyen jövőbeli tervek rajzolódnak ki.

Hálózatdefiníciók

Az 1950-es években Georg Simmel (idézi Szántó & Tóth, 1993: 33) elsőként mutatta ki az emberi hálózatok működését, miközben egyes marginális pozícióban lévő csoportokat összekötő embereket figyelt meg. Ennek eredményeképp megfogalmazta, hogy „a harmadik szereplő szociológiai jelentősége egyes esetekben az eredeti két fél viszonyának megerősítésében, máskor viszont annak szétzilálásában állhat. A harmadik fél számos módon kapcsolódhat két személy (vagy

¹ Az EFOP-3.1.2-16-2016-00001 azonosítószámú „A köznevelés módszertani megújítása a végzettség nélküli iskolaelhagyás csökkentése céljából” keretében megvalósuló „Komplex Alapprogram bevezetése a köznevelési intézményekben” című pályázati program eredményei elérhetők a <https://komplexalapprogram.hu/> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 28.) „eredmények” menüpontja alatt. A program kutatási tevékenységét és eredményességét az Eszterházy Károly Egyetem Mérés, Értékelés, Minőségügy Munkacsoportja látta el.

csoport) már létező relációjához: konfliktusok esetén például döntőbíróként léphet fel, vagy éppen ellensúlyozhatja a másik két szereplő egymásnak ellentmondó követeléseit”.

Az elmúlt évtized során számos definíció született, melyek a hálózat más-más elemét emelik ki. A fogalom meghatározásában nehézséget jelent, hogy sokan a rendszer szinonimájaként értelmezik a hálózatot. Szreseny definíciója szerint a hálózat együttműködési szövetségek halmaza. Szereplői (aktorai) között formalizált vagy nem formalizált, igen sokrétű kapcsolat állhat fenn. A hálózat szervezetek közötti kapcsolatrendszerként is értelmezhető, mely segíti a hálózat tagjai által kitűzött célok elérését (Szreseny, 2015:2). Veres és Csermely kiegészíti a fogalmat és úgy véli, hogy *„egy hálózattal jellemzett komplex rendszer mindig több, mint az elemeinek és kapcsolatainak összessége. A komplex rendszernek csoportjellemző (emergens) tulajdonságai vannak, amelyek nem egyértelműen következnek az elemeinek a tulajdonságaiból”* (Veres & Csermely, 2012: 1).

Bármely fogalmat is vesszük alapul, a hálózat egy olyan struktúra, mely aktorokat (egyének, szervezetek, vállalatok stb.) kapcsol össze egy közös cél elérése érdekében, és ahol a kölcsönös függésből eredően a hálózat tagjainak teljesítménye hatással van a hálózat többi tagjának teljesítményére. A közös cél bármi lehet, amit a hálózati szerveződés során a tagok meghatároznak, például versenyelőny

megszerzése és/vagy megtartása, tartós együttműködés kiépítése, eredményesség növelése, új tudás generálása, erőforrások koncentrációja, kompetenciák fejlesztése, vagy éppen szervezetfejlesztés, intézményfejlesztés.

A KAPOCS iskolahálózat

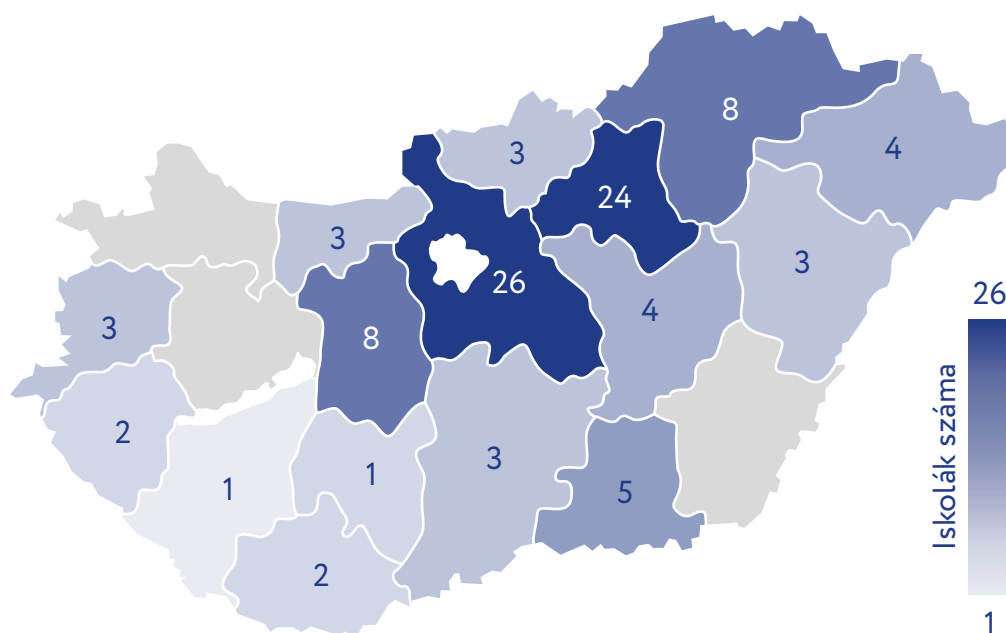
A Komplex Alapprogram megvalósítását támogató iskolahálózat – számos hazai és nemzetközi kapcsolatra építve – 2018-ban kezdte meg működését, és 2021-ben már 100 partnerintézménnyel rendelkezett. A hálózati szerveződés a Komplex Alapprogram bevezetésének, megismertetésének egyik nagyon fontos alappillére, hiszen működésének legfőbb célja, hogy a programot megvalósító intézmények számára olyan platformot biztosítson – személyes és online támogatással –, mely a programban kínált pedagógiai, módszertani újítások révén a korai iskolaelhagyás csökkenését eredményezik.

A hálózat működése három csomópont köré szerveződik:

- Szakmai Támogatórendszer (továbbiakban SZTR);
- KAPOCS-partnerintézmények;
- Élménysulik (a KAPOCS-iskolahálózat mintaiskolái).

A hálózat számos oktatási intézmény területi és helyi sajátosságaiból kiindulva igyekszik összegyűjteni a jógyakorlatokat, tapasztalatokat, az ország számos vármegyéjét összefogva (1. ábra).

1. ábra. A Komplex Alapprogramba belépő intézmények területi eloszlása 2018-2021 között

Forrás: saját szerkesztés

Az iskolahálózat célkitűzései

Egy hálózat elemeinek kapcsolódása többféle funkciót, célt követhet. Az aktorok kapcsolódhatnak egyetlen közös érdek elérése céljából (pl. új tudás generálása), de az is előfordulhat, hogy eltérő érdekek találkoznak a hálózatban és így próbálnak az aktorok nagyobb eredményességre szert tenni. A KAPOCS-iskolahálózat céljai és funkciói igen összetettek: oktatási célú reformként törekszik a heterogén összetételű oktatási intézmények közötti tartós együttműködés kiépítésére, tudásmegosztásra és új tudás generálására (új ismeretek és készségek átadására), a kompetenciák fejlesztésére, szakmai innovációra, oktatási feladatok erősítésére és a társadalmi kiegyenlítés funkciójának megvalósítására. „Általános” célként ugyanakkor megjelenik az intézmény- és szervezetfejlesztés lehetősége, az erőforrás-koncentráció, a versenyelőny megszerzése és megtartása, illetve maga a program fenntartása és ezáltal a végzettség nélküli iskolaelhagyás mérséklése.

A hálózatosodás előnyei

Egy hálózat résztvevői – így a KAPOCS-iskolahálózat esetében a partnerintézmények – a részvételből eredő kedvező hatások elérése céljából válnak tagokká, autonómiájukat ennek érdekében bizonyos mértékben alárendelik a hálózatnak. Az iskolahálózati tagság az alábbi előnyök megszerzését biztosítja:

- Élménysuli cím elnyerésének lehetősége, mely a Komplex Alaprogram bevezetése alatt végzett szakmai munka elismerését szolgálja;
- szakmai napokon való részvétel, mely elősegíti az intézmények közötti tudás- és információcserét;
- óralátogatás, melynek keretében jógyakorlatok, újfajta pedagógiai módszerek elsajátítására nyílik lehetőség;
- online szakmai támogatás és tanácsadás igénybevétele (Szakmai Támogató Rendszer – SZTR), Tudástár elérése;
- részvétel egy komplex oktatási reformban, innovátor szerep.

A hálózati szerveződés nagy előnye, hogy figyelembe veszi az iskolák eltérő méretét és összetételét, illetve helyi sajátosságait, így biztosítva a hatékonyabb működést és együttműködést. A hálózat tagjai között a verseny és kooperáció egyszerre van jelen, hiszen nem csak egyetlen átfogó program révén kívánnak eredményességre törni az intézmények, de önmaguk státuszát is erősíteni próbálják. Ennek a kettősségnek eredménye a kölcsönös tanulás, mely a hálózat fejlődését és a program fenntarthatóságát szolgálja.

Révész László szakmai vezető egy 2021-ben adott interjúban felhívta a figyelmet arra, hogy a program az eltérő településtípust képviselő, eltérő tanuló létszámú iskolákban más-más módon valósul meg. *A szorosabb kapcsolatok általában a hasonló tulajdonságokkal bíró iskolák között alakulnak ki. Ugyanakkor az iskolahálózat tudásmegosztásban betöltött szerepét mutatja, hogy a programot megvalósító iskoláknak szóló rendezvényeken az eltérő jellegzetességekkel bíró intézmények is sokat tanulhatnak egymástól* (Fejes, 2021: 4). Révész arra is rámutat, hogy a hálózatépítésnek és az ezen keresztül történő tudásmegosztásnak különösen hátrányos helyzetű régiók esetében van jelentős szerepe, mivel ezek az intézmények a kedvezőbb helyzetű iskoláknál sokkal nehezebben reagálnak az innovációkra.

Az iskolák a hálózat tagjaként megtapasztalhatják a közösséghez tartozás élményét, erősíthetik és egyúttal bővíthetik meglévő kapcsolatrendszerüket, továbbá az információ- és tapasztalatcserének köszönhetően megismerhetik és hatékonyan alkalmazhatják a jógyakorlatokat. A Komplex Alaprogramban résztvevő intézmények a belépést követően az iskolahálózat online felületén keresztül, vagy akár személyesen is fel tudják venni egymással a kapcsolatot, és kereshetnek a saját iskolájukhoz hasonló partnereket. Az intézmények közötti tapasztalatcsere és kommunikáció segíthet abban, hogy az intézmények könnyebben adaptálódjanak a feladatokhoz, megismerhessenek jógyakorlatokat és ezáltal a programot magabiztosan és sikeresen valósíthassák meg (Fejes, 2021: 2).

A hálózati szerveződés az intézmények hosszú távú elköteleződését és kölcsönös függését jelenti, melyben a célok megvalósítása idő-, energia-és anyagi befektetéssel, esetlegesen teljes struktúraváltással jár. A hálózati részvétel megköveteli bizonyos kompetenciák meglétét, mint például a kooperatív és innovatív hozzáállást, kreativitást, rugalmasságot, alkalmazkodóképességet, IKT-műveltséget, továbbá azt, hogy a partnerintézmények egy nagyobb egység részeként tevékenykedjenek. A KAPOCS iskolahálózatban így a heterogén összetételű intézmények eredményesen tudnak működni, amely a program fenntarthatóságát is nagy mértékben elősegíti. A Komplex Alaprogram nem kívánja felülírni a jelenlegi intézményi kereteket, hanem egy lassú reformként tesz kísérletet a kitűzött célok elérésére.

Kapcsolatmenedzsment a hálózatban

Mint tudjuk, a hálózat tagjai külön-külön korlátozott számú kapcsolatot tudnak létesíteni – ez adja működésük és fejlődésük alapját –, a kapcsolati kör bővülésével ugyanakkor a hálózaton belüli interakciók és az arra való reakcióképesség felgyorsul. A kapcsolatépítés szempontjából fontos, hogy az adott intézmény milyen településtípushoz tartozik: a kistérségi iskolák esetében ugyanis kevés, de sokszor igen erős, beágyazott kapcsolatok vannak jelen, míg a nagyvárosok intézményei több, kevésbé erős kötődést mutatnak. A hálózatosodás szempontjából a kistérségi intézmények közreműködésével lehet legnagyobb hatékonysággal hálózatot fejleszteni. (Czók et al., 2019: 12). Molnár Pál (2013) rámutat annak fontosságára, hogy „*a nagyobb hálózatokban több kapcsolaton keresztül tud áramolni az információ. A nagyobb hálózatok változatosabb társas környezetet és információhoz, kapcsolatokhoz jutást biztosítanak. Ezen felül úgy tűnik, hogy a több kapcsolattal rendelkező emberek több hálózatnak is tagjai. Azáltal pedig, hogy több hálózatnak is a részesei, összekötik ezeket a hálózatokat, ezzel segítve a társadalom integritását.*” (Molnár, 2013: 5)

A Komplex Alprogram köré épült hálózat tagjai egymással többféle módon is kapcsolatot létesíthetnek: közvetlenül személyes formában, rendezvényeken való megjelenés útján, továbbá az információs és kommunikációs technológiák igénybevételével (telefon, online fórum, Tudástár, Facebook és más közösségi oldalak). A partnerintézmények közötti tudás és tapasztalat, illetve a jógyakorlatok megosztásában a személyes találkozások, elsősorban hospitálások kapnak nagy szerepet.

A Komplex Alprogram mintaiskolái

A Komplex Alprogram megvalósítását kiemelkedő módon végző iskolákat az Élménysuli-pályázat keretében díjazták, amely a Komplex Alprogramban végzett munka hatékonyságát segíti elő. Az intézmények értékelését kiválósági kritériumok² alapján végzik, a pályázat nyertesei pedig a Komplex Alprogram mintaiskoláinak tekinthetők.

A KAP bevezetését követően, 2019-ben 12 intézmény nyerte el az Élménysuli címet, közülük 11 intézmény a következő tanévben megújította pályázatát, illetve további 14 iskolát is díjaztak. 2021-ben már 23 iskola első alkalommal, 10

² A kiválósági kritériumokat a KAPOCS-koncepció 5. fejezetének b) alfejezete tartalmazza (Czók et al., 2019: 19–20).

második, 11 iskola pedig harmadik alkalommal (ők az ún. örökös Élménysuli-díjasok) szerepelt eredményesen (1. számú melléklet).

Intézményvezetők tapasztalatai a hálózati részvétellel összefüggésben

Az EFOP-3.1.2-16-2016-00001 kódjelű kiemelt projekt keretében a Komplex Alaprogram Mérés, Értékelés, Minőségügy Munkacsoportja 2018-tól kezdődően követte nyomon a Komplex Alaprogramban érintett intézményi kört. 2018-2021 között az újonnan belépő és már tagként működő intézmények körében kvantitatív és kvalitatív módszerrel vizsgálták a program hatékonyságát. Jelen cikk terjedelmi korlátai miatt a 2019-es/2020-as belépő intézmények intézményvezetői tapasztalatait felmérő interjúk adatok felhasználásával kívánjuk bemutatni a tagság mellett szóló érveket és tapasztalatokat. A program hatékonyságával kapcsolatos jelentések és annak módszertani leírásai a Komplex Alaprogram hivatalos honlapján megtalálhatók: <https://www.komplexalaprogram.hu/>.

A KAPOCS iskolahálózatban részt vevő intézmények érvei a hálózati tagság mellett

Az intézményvezetők tapasztalatai alapján elmondható, hogy a hálózatba lépés mellett az információ- és tudáscsere, kompetenciafejlesztés és a kölcsönös szakmai-módszertani segítségnyújtás mutatkozik domináns érvnek. A KAPOCS-iskolahálózat tagjai egymástól tanulhatnak, megismerhetnek új eszközöket és jógyakorlatokat, eset-

leg intézményi struktúrákat, egyúttal pedig saját iskoláik helyzetét, presztízsét is növelhetik.

Az intézményvezetők kiemelték, hogy a tudás- és tapasztalatcsere folyamatában nagy hangsúlyt kap az iskola típusa, összetétele és egyéb sajátosságai. Vannak, akik a partneriskolák heterogenitása miatt érzik hasznosnak a hálózat működését, hiszen az egyes intézmények eltérő problémákkal találkoznak, melyekre más-más megküzdési stratégiákkal és megvalósítási módokkal felelnek; mások ugyanakkor éppen az iskolák hasonlósága miatt tartják fontosnak az együttműködést. Érdeemes megjegyezni, hogy egyes földrajzilag közel eső iskolák esetében a hálózatosodás már spontán módon megindult azelőtt, hogy megkezdődött volna a KAPOCS szervezett kiépítése. Az intézményvezetők szerint így a tapasztalatcsere és tudásmegosztás hasznát külső ösztönzés nélkül, saját maguk fedezték fel.

A tudásmegosztás és jógyakorlatok elsajátítása mellett az intézményvezetők fontosnak tartják saját iskolájuk eredményességének és hatékonyságának növelését, így az egyes önálló célok a hálózatban szorosan összekapcsolódnak a Komplex Alaprogram célkitűzéseivel. A programba bekapcsolódó intézmények vezetői és pedagógusai a célok elérése érdekében motiváltan teljesítik a program megvalósításához szükséges feladatokat. Mindemellát az iskolahálózat tagjainak lelkesedése további intézményeket is belépésre ösztönözheti, hiszen egy adott térség hasonló problémákkal küzdő iskoláinak motivációt nyújthat, hogy a

hálózat tagjai már rendelkeznek megküzdési stratégiákkal. A KAPOCS-iskolahálózatba belépő intézmények számára elérhetőek különböző, a projekt sikeres megvalósítását segítő támogatási formák. A kérdezettek ezek közül főként az óralátogatásokat, bemutató órákat emelték ki, mint az új tudás generálásának, ismeretátadásnak és tudásmegosztásnak a lehetőségeit. A szakmai fórumok lehetővé teszik, hogy a résztvevők közvetlen tapasztalatot szerezzenek a program megvalósításával kapcsolatban, továbbá megteremtik az intézmények egymástól való kölcsönös tanulásának kereteit, amely így lehetővé teszi az önreflexiót is. A tudásmegosztás által egy-egy intézmény megtapasztalhatja, hogy sikeresen végzi-e a programot. A másik intézménytől kapott visszajelzés rávilágíthat arra, hogy bizonyos gyakorlatokat esetleg kiemelten jól végez. Ez az intézményvezetők és pedagógusok szakmai munkájával kapcsolatos önbizalmára is pozitívan hat, így motivációjukat is erősítheti.

Az Élménysuli-pályázat megítélése intézményvezetői szemmel

Ahogy a KAPOCS mintaiskoláinak bemutatásánál ismertettük, az Élménysuli-pályázat egy olyan kezdeményezés, mely a Komplex Alaprogram hatékony és célzott megvalósítását segíti. Tekintve, hogy az intézményvezetők megítélése a programról más és más, nem meglepő, hogy a program célkitűzéseit támogató Élménysuli-pályázatról is eltérően vélekednek a vezetők.

Az intézményvezetői interjúk alapján elmondható, hogy az Élménysuli-pályázat elnyerése – tehát a kiválósági kritériumok teljesítése – összefügg az iskolák önreflexiójával. Ott ugyanis, ahol a vezetők az iskola helyzetéből és jellegeből adódóan (különösen érvényes ez akkor, ha az adott intézménybe jelentős számú hátrányos helyzetű tanuló jár) jobb versenyhelyzetet és kedvezőbb társadalmi megítélést kívánnak elérni, a dolgozók motiváltsága magas. Egy intézményvezető például abbéli reményét fejezte ki, hogy a díj elnyerése javíthatna az iskola megítélésén, ugyanis az a városban jelenleg az utolsó helyen áll ilyen szempontból.

A pályázat elnyerése a pedagógusok munkáját is kétségkívül pozitívan minősíti, hiszen a Komplex Alaprogrammal összefüggő kihívások lelkiismeretes teljesítésének szakmai elismerését jelenti. Bár a szakmai elismerés jelképes, feltételezhetően motiváló erőt gyakorolhat a pedagógiai munkára.

A KAPOCS-iskolahálózatban részt vevő intézmények együttműködésének gátló tényezői

A hálózati tagság elköteleződéssel, bizonyos szabályok betartásával jár, ami bizony idő- és energiabefektetést igényel. A következőkben áttekintjük, melyek azok a jellegzetes tényezők, melyek a KAP-ot megvalósító iskolák esetében gátolhatják az együttműködés létrejöttét.

Az intézményvezetői interjúkban leggyakrabban elhangzott gátló tényező kétségkívül a humán erőforrás hiánya, illetve a pedagógusok ebből fakadó túlterheltsége. Ezen iskolákban a pedagógusok és intézményvezetők lelkesek és elkötelezettek a program iránt, azonban a pedagógushiányból és túlterheltségből adódóan nehezen birkóznak meg a többletfeladatokkal. A szakma mellőzöttsége így nem csak az intézményben zajló feladatok ellátását, de a partnerintézmények pedagógusaival való együttműködést is jelentősen nehezíti. A tanítók és tanárok túlterheltsége ráadásul fokozottan megmutatkozik az olyan intézményekben, ahol több a speciális nevelési igényű és problémás családi háttérű gyermek.

Fontos megjegyezni, hogy a pedagógushiány és túlterheltség nem csak az iskolahálózat tagjai között jelentkező probléma, de a programhoz csatlakozni szándékozó intézmények körében is belépést fenyegető tényező. Sok esetben ugyanis az intézmények szívesen csatlakoznának az iskolahálózathoz, de a program és a tagság követelményei túl nagy elköteleződést jelentenek, melyeknek nem tudnak megfelelni.

A hálózati együttműködést gátló tényezők között visszatérő elem az iskolák közötti vélt vagy valós érdekellentét. Az intézmények – legyen az akár általános vagy középiskola – folyamatosan versenyeznek a felvételiző tanulókért, így sokszor félve adják át a kidolgozott jógyakorlatokat.

Az intézményvezetők a hálózati együttműködésben jelentős szerepet tulajdonítanak az intézményi fenntartónak. Meggyőződésük ugyanis, hogy a fenntartó hatékony együttműködést képes kiépíteni a partnerintézmények között: erőforrást biztosíthat számukra a program megvalósításához – ez jelenthet humán erőforrásban vagy pénzügyekben megjelenő támogatást is –, továbbá módszerek és eszközök (pl. utazási eszköz, óraszámok csökkentése) alkalmazásával is az intézmények mellé tudna állni.

Hálózati jövőkép

Tekintve, hogy a Komplex Alapprogram a végzettség nélküli korai iskolaelhagyás mértékét kívánja csökkenteni, a hálózat működése hosszú távon indokoltá válik. Révész László szakmai vezető elmondása szerint a KAPOCS működtetése a KAP fenntarthatóságát eredményezi, hiszen az iskolahálózat a projekt zárása után is biztosítja a tudás- és információcserét, az iskolák közötti együttműködést és a megvalósításhoz szükséges eszközöket, módszereket. A hálózat működtetésének célja ezáltal felfogható úgy is, hogy a programba fektetett idő és energia megtérül, tovább kamatozik.

”

„SOKSZOR TAPASZTALHATÓ, HOGY AZ A FEJLESZTÉS, AMI ELINDULT EGY PROJEKTBEN, ELHALVÁNYUL, VAGY AKÁR MEG IS SZŰNIK AZ ISKOLAI GYAKORLATBAN ÉVEKKEL KÉSŐBB. VISZONT, HA EZ ILYEN ALULRÓL SZERVEZŐDŐ RENDSZER – MÁRPEDIG EBBE AZ ISKOLÁK ÖNKÉNT LÉPNEK BE, ÉS SAJÁT MAGUK IS FONTOS SZEREPET TULAJDONÍTANAK ENNEK –, AKKOR NAGY VALÓSZÍNŰSÉGGEL A PROJEKT VÉGÉT KÖVETŐEN IS FOLYTATNI FOGJÁK A MEGKEZDETT MUNKÁT, ÉS JÓL FOG TUDNI MŰKÖDNI A PROGRAM”

(Fejes, 2021: 1).

”

Bár a Komplex Alapprogram projekt hivatalosan 2021 novemberében lezárult, a Komplex Alapprogram országos Központjának fontos törekvése, hogy a fenntartási időszakban is szakmai támogatást nyújtson a belépő intézmények számára.

Összegzés

A Komplex Alapprogram megvalósítását és fenntarthatóságát a KAPOCS-iskolahálózat biztosítja, melynek legfőbb célja, hogy a belépő intézmények számára szakmai fórumot működtessen a korai iskolaelhagyás prevenciójához, lehetővé téve ezáltal az intézmények közötti együttműködést, tudás- és tapasztalatszerét, jógyakorlatok elsajátítását.

A hálózati tagság számos előnnyel párosul, melyet a program szakmai vezetője és a partnerintézmények vezetői is elismernek. A négy fő érv a belépés mellett kétségkívül a tudás- és tapasztalatszerés, jógyakorlatok elsajátítása,

intézmény- és szervezetfejlesztés lehetősége, valamint az intézmények közötti versenyhelyzet javítása. A program fenntarthatóságának egyik említésre méltó eszköze az Élménysuli-pályázat bevezetése, melynek elnyerésével a program megvalósítását kiemelkedő módon végző iskolákat díjaznak.

A hálózati együttműködést, valamint magát a programba való belépést ugyanakkor több tényező akadályozhatja: ilyen gátló tényezőként jelenik meg a humán erőforráshiány és a dolgozói túlterheltség, az intézmények közötti érdeklentét, továbbá a fenntartói támogatás hiánya. A szakmai vezetés szerint ezen gátló tényezők leküzdése szavatolná a program fenntarthatóságát, amely egyfajta pozitív hálózati jövőképet vázol elénk. A program hasznosulása tekintetében mindenképp nagy hangsúlyt és jelentőséget kap az iskola típusa, összetétele és egyéb sajátosságai.

Figyelembe véve, hogy a KAPOCS-iskolahálózat a program zárását követően is biztosítja a tudás- és információcserét, az iskolák közötti együttműködést, valamint a megvalósításhoz szükséges eszközöket és módszereket, az iskolahálózat működtetése a program fenntarthatósága szempontjából indokolt.

Élménysuli-pályázat nyertesei (2019-2021)					
Intézmény neve	Intézmény helye (megye szinten)	KAPOCS- iskolahálózat tagja (év)	Pályázat elnyerésének évei		
			2019	2020	2021
Csemői Ladányi Mihály Általános Iskola	Pest vármegye	2018	igen	igen	igen
Eszterházy Károly Egyetem Gyakorló Általános, Közép-, Alapfokú Művészeti Iskola és Pedagógiai Intézet +1	Heves vármegye	2018	igen	igen	igen
Füzesabonyi Teleki Blanka Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola +1	Heves vármegye	2018	igen	igen	igen
Galgamácsai Fekete István Általános Iskola	Pest vármegye	2018	igen	nem	nem
Huszka Hermina Általános Iskola	Pest vármegye	2018	igen	igen	igen
Jászkarajenői Széchenyi István Általános Iskola	Pest vármegye	2018	igen	igen	igen
Kisnánai Szent Imre Általános Iskola	Heves vármegye	2018	igen	igen	igen
Pétervásárai Tamási Áron Általános Iskola	Heves vármegye	2018	igen	igen	igen
Poroszlói Vass Lajos Általános Iskola	Heves vármegye	2018	igen	igen	igen
Pusztavacsi Általános Iskola	Pest vármegye	2018	igen	igen	igen
Sütő András Általános Iskola Gárdonyi Géza Tagiskolája	Heves vármegye	2018	igen	igen	igen
Székesfehérvári István Király Általános Iskola	Fejér vármegye	2018	igen	igen	igen
Aba Sámuel Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola +1	Nógrád vármegye	2019	nem	igen	igen
Csehimindszenti Mindszenty József Általános Iskola	Vas vármegye	2019	nem	igen	igen
Csurgay Franciska Általános Iskola	Pest vármegye	2018	nem	igen	nem

Egervári László Általános Iskola	Zala vármegye	2019	nem	igen	igen
Id. Szabó István Általános Iskola	Nógrád vármegye	2019	nem	igen	nem
Kompolt-Nagyúti Általános Iskola	Heves vármegye	2018	nem	igen	nem
Lőrinci Hunyadi Mátyás Általános Iskola	Heves vármegye	2019	nem	igen	igen
Mátray Gábor Általános Iskola	Pest vármegye	2018	nem	igen	igen
Monori Ady Úti Általános Iskola	Pest vármegye	2019	nem	igen	igen
Monori Jászai Mari Általános Iskola	Pest vármegye	2019	nem	igen	igen
Noszvaji Fige János Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola	Heves vármegye	2019	nem	igen	igen
Székely József Református Általános Iskola	Pest vármegye	2019	nem	igen	igen
Szent II. János Pál Katolikus Általános Iskola	Borsod-Abaúj- Zemplén vármegye	2018	nem	igen	nem
Vántus István Általános Iskola	Szabolcs-Szatmár- Bereg vármegye	2019	nem	igen	igen

Irodalomjegyzék

Czók B., Jobbágy Zs., Révész L. & Varga Sz. (szerk.) (2019). KAPOCS. Komplex Alapprogram – Iskolahálózat Koncepció. Eger: Líceum Kiadó. Letöltés dátuma: 2023. 03. 28., forrás: https://www.komplexalapprogram.hu/upload/kapocs_koncepcio.pdf

Degroote, E., Demanet, J. & van Houtte, M. (2019). The Influence of School Mobility and Dropout Rates on Non-Mobile Students' School Engagement: A Chicken-and-Egg Situation? *Research Papers in Education*, 35(4), 1–24.

Indri D. J. (2019). KAPOCS az iskolák között. Iskolahálózat, Élménysuli és szakmai támogatás a Komplex Alapprogramban. Új Köznevelés, 75(7–8). Letöltés dátuma: 2023. 03. 28., forrás: <https://folyoiratok.oh.gov.hu/uj-kozneveles/kapocs-az-iskolak-kozott>

Lucza D. (2019). *KAP iskolai interjúk*. Interview with Intézményvezető, Pedagógusok, Szülők. Pétervására.

Molnár P. (szerk.) (2013). *Hálózatosodás és tanulás hálózati környezetben*. Budapest: ELTE.

Nouwen, W. & Clycq, N. (2019). The Role of Social Support in Fostering School Engagement in Urban Schools Characterised by High Risk of Early Leaving from Education and Training. *Social Psychology of Education*, 22(5), 1215–1238.

Révész L., K. Nagy E. & Falus I. (2018). *A Komplex Alapprogram koncepciója*. Eger: Líceum Kiadó.

Szántó Z. & Tóth I. Gy. (1993). A társadalmi hálózatok elemzése. *Aula*, 15(1), 30–55.

Szreseny D. (2015). *Hálózatok és hálózati teljesítmény*. Letöltés dátuma: 2023. 03. 28., forrás: https://dtk.tankonyvtar.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/3770/tananyagfejlesztes_projekt_halozatok_es_halozati_teljesitmeny_szd.pdf?sequence=1

Urbán O. (2020). *KAP iskolai interjúk*. Interview with Intézményvezető, Szülők. Isaszeg.

Veres D. & Csermely P. (2012). *Hálózatok az élővilágban*. Letöltés dátuma: 2021. 10. 23., forrás: http://eduvital.net/files/biol-hatteranyag/Veres_Halozatok%20az%20elovilagban.pdf

Interjúk

Bíró D. (2019). Székesfehérvár.

Borsodi Cs. N. (2019). Köröm.

Farkas G. (2019). Monor.

Fejes J. (2021). A KAPOCS iskolahálózat működése. Interview with László Révész.

Gulyás B. (2019). KAP iskolai interjúk.

Molnár P. (2019a). Kömlő.

Molnár P. (2019b). Hangony.

Révész L. (2021).

Sándor L. (2019a). Poroszló.

Sándor L. (2019b). Nagykáta.